

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Josefa Fialy (soudce zpravodaje) a soudců Jana Filipa a Radovana Suchánka ve věci ústavní stížnosti stěžovatele **M. J.**, zastoupeného JUDr. Karlem Kolářem, advokátem, sídlem Klaudiánova 135/1, Mladá Boleslav, proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. března 2015 č. j. 8 A 191/2014-74, za účasti Městského soudu v Praze jako účastníka řízení, a České obchodní inspekce, ústředního inspektorátu, sídlem Štěpánská 15, Praha 2, jako vedlejší účastnice řízení, takto:

- I. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 17. března 2015 č. j. 8 A 191/2014-74 bylo porušeno právo stěžovatele na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. března 2015 č. j. 8 A 191/2014-74 se ruší.**

Odůvodnění

I.

Skutkové okolnosti případu a obsah napadeného rozhodnutí

1. Česká obchodní inspekce, inspektorát Středočeský kraj a hl. m. Praha (dále jen „inspektorát“), rozhodnutím ze dne 4. 3. 2009 uložila stěžovateli jako podnikateli a provozovateli „Hotelu BAT“ (restaurantu „U Netopýra“) v Mladé Boleslavi pokutu 10 000 Kč za správní delikt dle § 6 ve spojení s § 24 odst. 7 písm. b) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně spotřebitele“); současně mu uložila povinnost nahradit náklady řízení 1 000 Kč. Správního deliktu se měl stěžovatel dopustit tím, že při poskytování služeb v provozovně diskriminoval spotřebitele, neboť na dveře provozovny umístil nápis: „Tato restaurace není vhodná pro děti do 6 let v doprovodu rodičů z důvodu rušení ostatních a hotelových hostů. Vstup pouze pro dospělé a děti od 6 let v doprovodu rodičů.“ (dále jen „nápis“). Dle inspektorátu tím stěžovatel nepřipustně diskriminoval bez doprovodu rodičů přicházející spotřebitele ve věku do osmnácti let a rovněž rodiče přicházející s potomky mladšími šesti let. Odvolání stěžovatele zamítla Česká obchodní inspekce, ústřední inspektorát (vedlejší účastnice) rozhodnutím ze dne 3. 6. 2009; neshledala objektivní a přiměřené důvody pro paušální omezení vstupu takto specifikovaných skupin osob; nedůvodnou shledala námitku o umístění v provozovně velkoplošných obrazovek i námitku, dle které stěžovatel nápisem nevyloučil přístup osobám ve věku 15-18 let.

2. Stěžovatel podal žalobu, ve které namítal neurčité vymezení místa deliktu správními orgány, dále rozporoval konkrétními žalobními námitkami závěry správních orgánů o diskriminaci, a to ve vztahu k jednotlivým skupinám osob dle věku [ve vztahu k osobám ve věku 15-18 let uvedl, že již z „logiky“ nápisu vyplývá, že je zaměřen skutečně jen na děti nižšího věku, nikoliv na dospívající; vstup není zakázán mladistvým (adolescentům) a k takovému omezení ani nikdy fakticky nedošlo; odborná literatura za „děti“ označuje osoby do patnácti let věku]; poukazoval na zaměření jeho provozovny, její otevírací dobu a na vysílání velkoplošných obrazovek v provozovně. Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) rozsudkem ze dne 20. 11. 2013 č. j. 8 Ca 184/2009-32 rozhodnutí vedlejší účastnice zrušil pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů dle § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Reagoval pouze na žalobní námitku o neurčitém vymezení místa spáchání deliktu (s námitkou se neztotožnil) a uvedl, že se dalšími žalobními námitkami nezabýval. Vytkl vedlejší účastnici, že neprovedla výklad pojmu diskriminace dle § 6 zákona o ochraně spotřebitele; dle městského soudu současně při tomto výkladu nelze bez dalšího vycházet z judikatury Nejvyššího správního soudu, týkající se nerovného zacházení stanovením odlišných cen v dopravě a z judikatury Ústavního soudu týkající se otázky nerovného zacházení ze strany státní moci. Uvedl, že stěžovatel je se zákazníky v rovnoprávném postavení a za určitých podmínek nabízí své služby, které zákazníci nejsou povinni akceptovat a mohou si zvolit podnik jiný; omezení přístupu některých zákazníků se negativně promítne i do zisku stěžovatele. Městský soud uzavřel, že správní orgány odmítly námitky stěžovatele, aniž by však samy vyložily, v čem je jeho jednání diskriminační.

3. Vedlejší účastnice podala kasační stížnost z důvodu nesprávného posouzení právní otázky nepřezkoumatelnosti jejího rozhodnutí dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Namítla, že její rozhodnutí bylo přezkoumatelné a vycházelo z přílehlavé judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu; městský soud opomenul pasáže jejího rozhodnutí zabývající se právě tím, v čem jednání stěžovatele naplňovalo prvky diskriminačního jednání a proč nebyly shledány legitimní důvody rozdílného zacházení. Podle vedlejší účastnice bylo její rozhodnutí dostatečným podkladem pro přezkum a bylo jen na městském soudu zhodnotit správnost jí vyložených úvah. Rozporovala úvahu městského soudu o relevanci možného nižšího zisku podnikatele v důsledku vyloučení přístupu některých skupin osob.

4. Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 30. 10. 2014 č. j. 4 As 1/2014-28 zrušil rozsudek městského soudu a vrátil mu věc k dalšímu řízení, neboť rozhodnutí vedlejší účastnice nepovažoval za nepřezkoumatelné. Konstatoval, že městský soud pochybil, pokud paušálně vyloučil aplikaci stěžejních úvah k pojmu diskriminace a diskriminační jednání vyslovených v předchozí judikatuře Nejvyššího správního soudu a Ústavního soudu. Dále kasační soud předeštel svůj závěr k otázce diskriminace některých skupin osob, jejichž diskriminace byla správními orgány shledána. V závěru odůvodnění uvedl, že se nezabýval žalobní argumentací o nedostatečném označení provozovny stěžovatele, o neomezení přístupu osob ve věku 15-18 let a o umístění v provozovně tří velkoplošných obrazovek s programem nevhodným pro děti, neboť tyto otázky nebyly předmětem kasačních námitek vedlejší účastnice ani vyjádření stěžovatele ke kasační stížnosti.

5. Městský soud vydal v pořadí druhý rozsudek dne 17. 3. 2015 č. j. 8 A 191/2014-74, jímž žalobu stěžovatele zamítl. Opětovně se neztotožnil s žalobní námitkou o neurčitém

vymezení místa deliktu. Následně uvedl, že ohledně dalších žalobních námitek k otázce diskriminace je vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu a citoval pasáže z jeho rozsudku. Poté se vypořádal s žalobní námitkou o nediskriminaci osob ve věku 15-18 let tak, že i zde poukázal na právní závěry Nejvyššího správního soudu (resp. část jeho argumentace). K tomu „dodal“, že dle městského soudu lze připustit, že stěžovatel neměl v úmyslu zamezit vstup osobám blížícím se věku 18 let, avšak formulace nápisu je v tomto směru nejasná a neurčitá, tyto osoby v něm nejsou výslovně zmíněny a o zaměření zákazu jen na mladší děti lze tedy jen spekulovat; stěžovatel měl nápis ve vztahu k této věkové skupině osob formulovat jednoznačně. Námitkou o umístění v provozovně tří velkoplošných obrazovek s programem nevhodným pro děti do dvanácti let se městský soud nezabýval.

II.

Argumentace stěžovatele

6. Ústavní stížností ze dne 24. 4. 2015 se stěžovatel domáhal zrušení rozsudku městského soudu ze dne 17. 3. 2015, a to z důvodu porušení práva vlastnit majetek dle čl. 11 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), a práva podnikat dle čl. 26 odst. 1 Listiny.

7. Namítl, že provozovna byla od roku 2005 koncipována jako hotelová restaurace a v omezeném čase umožňovala i přístup širší veřejnosti. Hotel byl charakterizován jako zaručující klidné prostředí a poskytující ubytování hostům bez dětí mladších šesti let; tomuto režimu byla přizpůsobena i hotelová restaurace; uvedené bylo prezentováno i na webových stránkách provozovny a v nápisu na provozovně. Stěžovatel jako podnikatel je oprávněn se rozhodnout bez zásahu státní moci, zda bude restauraci provozovat jako hotelovou, a pokud v hotelu neubytovával děti mladší šesti let, byl oprávněn i u hotelové restaurace vyžadovat stejný režim. Dle stěžovatele tedy omezení přístupu dětem do šesti let věku není diskriminační.

8. Podle stěžovatele je tvrzení, že se dopustil diskriminačního jednání i vůči starším dětem, zejména adolescentům starším patnácti let, a to jen s poukazem na výslovné znění nápisu, pouze spekulativní; ve skutečnosti k žádnému omezení těchto starších dětí nedošlo a ani si na takové jednání nikdo nestěžoval.

9. Uvedl, že k jeho jednání došlo ještě před účinností zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon), a v době platnosti zákona o ochraně spotřebitele ve znění zákona č. 104/1995 Sb., tedy v době, kdy neobsahoval demonstrativní výčet diskriminačních jednání (pozn. tím reagoval na argumentaci Nejvyššího správního soudu uvedenou v jeho kasačním rozsudku). Je třeba proto jednání posuzovat především z hlediska ochrany jeho ústavně zaručeného práva vlastnického a práva podnikat. Stěžovatel nemůže být při podnikání, ve kterém používá svůj vlastní majetek, omezován v tom, na jaké zákazníky své podnikání zaměří; je oprávněn zamezit přístup těm klientům, na které jeho podnikání zaměřeno není.

III.

Vyjádření účastníka, vedlejšího účastníka a Nejvyššího správního soudu

10. Městský soud ve vyjádření k ústavní stížnosti odkázal na odůvodnění svého rozsudku ze dne 17. 3. 2015, na odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2014, a uvedl, že byl právním názorem kasačního soudu vázán.

11. Vedlejší účastnice ve vyjádření poukázala na to, že novou je argumentace stěžovatele, dle které se od roku 2005 zaměřil především na provozování hotelu, přičemž restaurace sloužila jako hotelová a služby poskytovala především hotelovým hostům, pouze v menší míře a ve stanoveném čase též osobám nebytovaným v hotelu, v hotelu nebyly ubytovávány děti mladší šesti let a stěžovatel má tedy právo požadovat stejný režim i u restaurace. Vedlejší účastnice dále oponovala, že nedošlo k postihu stěžovatele za provozování restaurace převážně jako hotelové. I pokud by stěžovatel měl zavedenou praxi neubytovávat děti mladší šesti let, vyvolávalo by to otázku možné diskriminace při paušálním vyloučení určité skupiny hostů hotelu a potažmo restaurace. Vedlejší účastnice poté poukázala na skutkový stav zjištěný ve správním řízení, a sice přístupnost restaurace v určitých hodinách (v sobotu i v čase oběda) hostům nebytovaným v hotelu, a to za současného umístění citovaného nápisu na venkovním vchodu do restaurace. Vedlejší účastnice uvedla, že neporušila stěžovatelovo právo vlastnit majetek; z jeho majetku nebylo nic zabaveno a stěžovateli byla toliko u spodní hranice sazby uložena peněžitá sankce 10 000 Kč, jež zjevně není likvidační. Vedlejší účastnice ve věci nespatřuje ani porušení stěžovatelova práva podnikat; v českém právním řádu není svoboda podnikání nadřazena principu rovnosti a je třeba rovněž plnit závazky České republiky vyplývající z mezinárodních smluv a antidiskriminačních směrnic Evropské unie.

12. Dle vyjádření Nejvyššího správního soudu se stěžovatel dovolává práva podnikat; porušení práva vlastnit majetek dovozuje spíše nepřímě z omezení jeho podnikání; samotnou výši uložené pokuty lze označit jako zanedbatelnou (horní hranice sazby za správní delikt je 3 mil. Kč). Právo na podnikání není neomezené (čl. 26 odst. 2, čl. 41 odst. 1 Listiny). Zákonem provádějícím čl. 26 odst. 1 Listiny je i zákon o ochraně spotřebitele (viz jeho § 1 odst. 1), upravující meze ve vztahu podnikatelů k tzv. slabší smluvní straně – spotřebitelům; ve znění účinném v době jednání stěžovatele přitom zákon obsahoval výslovný zákaz diskriminačního jednání v § 6. Je nerozhodné, že neobsahoval demonstrativní výčet diskriminačních jednání, ani že ještě nebyl účinný antidiskriminační zákon. Dle kasačního soudu představuje zákaz diskriminace spotřebitelů ze strany podnikatelů legitimní cíl sledovaný zákonnou úpravou a tímto zákazem nedochází k omezení základního práva podnikat v míře, jež by se dotýkala samé jeho podstaty a smyslu (čl. 4 odst. 4 Listiny). Nejvyšší správní soud poukázal na čl. 14 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jehož adresátem jsou sice státy, avšak ty mají povinnost přijímat opatření k předcházení tzv. soukromé diskriminaci a případnou takovou diskriminaci vyšetřit a zasadit se o nápravu (poukázal na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 13. 11. 2007 ve věci D. H. a ostatní proti České republice, stížnost č. 57325/00). Česká republika přijetím ustanovení § 6 zákona o ochraně spotřebitele a postupem vedlejšího účastníka v projednávané věci plnila výše uvedené mezinárodní závazky.

13. Vyjádření městského soudu, vedlejší účastnice a Nejvyššího správního soudu nezasílal Ústavní soud stěžovateli na vědomí a k případné replice, neboť tato vyjádření neobsahují nové skutečnosti významné pro posouzení opodstatněnosti ústavní stížnosti.

IV.

Procesní předpoklady projednání ústavní stížnosti a posouzení její opodstatněnosti

14. V souvislosti se zánikem funkce soudce Ústavního soudu JUDr. Vladimíra Kůrky byla předmětná věc (tomuto soudci zpravodaji přidělená a ke dni 16. 12. 2015 neskončená), na základě ustanovení § 12 odst. 17 (přechodná ustanovení) rozvrhu práce Ústavního soudu v platném znění (č. j. Org. 65/15), přidělena novému soudci zpravodaji, a to prof. JUDr. Josefu Fialovi, CSc., čemuž (jakož i rozhodnutí pléna o ustavení senátů ze dne 8. 12. 2015 č. j. Org. 60/15) odpovídá složení senátu; Ústavní soud stěžovatele o této změně vyrozuměl.

15. Ústavní soud nejprve zkoumal, zda jsou splněny předpoklady meritorního projednání ústavní stížnosti (§ 42 odst. 1 a 2 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o Ústavním soudu“).

16. Podle § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu je ústavní stížnost nepřijatelná, jestliže stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky, které mu zákon k ochraně jeho práva poskytuje. Za procesní prostředek k ochraně práva se považuje jak řádný a mimořádný prostředek s výjimkou obnovy řízení, tak jiný návrh, který je způsobilý zahájit řízení, v němž se navrhovatel může domoci odstranění jím namítané vady řízení či vady rozhodnutí (srov. § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu).

17. Pojmovým znakem institutu ústavní stížnosti je její subsidiarita, jež se po formální stránce projevuje v požadavku předchozího vyčerpání všech procesních prostředků, které zákon stěžovateli k ochraně jeho práv poskytuje a po stránce materiální v požadavku, aby Ústavní soud zasahoval na ochranu ústavně zaručených základních práv a svobod až v okamžiku, kdy ostatní orgány veřejné moci nejsou schopny protiústavní stav napravit.

18. V dané věci má Ústavní soud za to, že stěžovatel měl k dispozici procesní prostředek k ochraně jeho práv, a sice kasační stížnost, kterou měl vyčerpat před podáním ústavní stížnosti.

19. Stěžovatel v ústavní stížnosti uvedl, že nepodal kasační stížnost pro nepřijatelnost dle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.

20. K právní úpravě nepřijatelnosti kasační stížnosti dle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. se opakovaně ve své judikatuře vyjádřil Ústavní soud i Nejvyšší správní soud. Pod ní nelze citované ustanovení vykládat jen jazykově, nýbrž při vědomí účelu tohoto ustanovení, kterým je zamezit bezúčelnému řetězení kasačních stížností a prodlužování řízení v případech, ve kterých Nejvyšší správní soud ve věci již svůj závazný právní názor vyslovil. Závazným právním názorem ve smyslu § 110 odst. 3 s. ř. s. je přitom třeba rozumět v kasačním rozsudku vyjádřený závěr o interpretaci a aplikaci práva, jež bylo nebo mělo být užito v rozhodované věci a jímž se Nejvyšší správní soud zabýval při posuzování kasačních námitek nebo nad jejich rámcem v mezích § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.

(pozn. nyní odst. 3 a 4). Rovněž Nejvyšší správní soud je totiž až na výjimky vázán v řízení o další (opakované) kasační stížnosti ve věci právním názorem jím vyjádřeným v jeho předchozím kasačním rozsudku. Ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je tedy třeba vykládat ve světle co možná nejširšího přístupu k soudu tak, že kasační stížnost není možno podat pouze z týchž důvodů (otázek), které byly již předmětem přezkumu kasačního soudu na podkladě kasační stížnosti předchozí; v opačném případě by došlo k nezákonnému odepření přístupu k nejvyšší instanci správního soudnictví [srov. nález Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005 sp. zn. IV. ÚS 136/05 (N 119/37 SbNU 519), a jeho usnesení ze dne 23. 6. 2009 sp. zn. I. ÚS 1545/09, ze dne 6. 9. 2010 sp. zn. I. ÚS 3229/09, ze dne 29. 4. 2014 sp. zn. II. ÚS 446/14, ze dne 19. 5. 2015 sp. zn. II. ÚS 808/13, ze dne 9. 6. 2015 sp. zn. II. ÚS 1490/15, ze dne 11. 8. 2015 sp. zn. II. ÚS 2083/15 a ze dne 11. 1. 2016 sp. zn. IV. ÚS 3250/15, nebo usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2008 č. j. 9 Afs 59/2007-56, a ze dne 22. 3. 2011 č. j. 1 As 79/2009-165].

21. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře uvedl, že nepřijatelnost dle citovaného ustanovení je prolomena zejména v případech, kdy Nejvyšší správní soud vytkl (při prvním přezkumu) krajskému soudu procesní pochybení nebo nedostatečně zjištěný skutkový stav, popřípadě nepřezkoumatelnost jeho rozhodnutí; opačný přístup by znamenal odmítnutí věcného přezkumu kasačním soudem (srov. např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2011 č. j. 1 As 79/2009-165, nebo rozsudky ze dne 30. 9. 2014 č. j. 6 As 155/2013-34 a ze dne 10. 7. 2014 č. j. 6 As 81/2014-65). Výjimku shledává kasační soud rovněž v případech, kdy dojde ke změně skutkových nebo právních poměrů ve věci, resp. doplnění dokazování, změně či zrušení aplikovaného právního předpisu, deklaraci protiústavnosti předpisu Ústavním soudem, nebo podstatné změně judikatury, jež by byl i Nejvyšší správní soud ve svém novém rozhodnutí povinen akceptovat (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2008 č. j. 9 Afs 59/2007-56, nebo dále usnesení ze dne 21. 9. 2005 č. j. 2 Afs 216/2004-123, a ze dne 25. 5. 2009 č. j. 8 As 25/2009-71).

22. Ústavní soud i Nejvyšší správní soud také poukázaly na odlišnost situace, kdy opakovanou kasační stížnost podává též účastník řízení, od případů, kdy další kasační stížnost podá jiný z účastníků řízení (nebo osoba zúčastněná na řízení). Nejvyšší správní soud je dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. při přezkumu vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti (s výjimkou důvodů, ke kterým přihlíží z úřední povinnosti); účastník řízení, který není iniciátorem předchozí kasační stížnosti má jen omezené možnosti stran vlastní argumentace a předkládaných námitek v tomto kasačním řízení. Jinak řečeno, pokud druhou kasační stížnost podá účastník řízení (osoba zúčastněná na řízení) odlišný od toho, který podal kasační stížnost první, nelze mu přiřítat k tíži (v duchu zásady dispoziční a zásady *vigilantibus iura*), že neuplatnil všechny své námitky již v předchozí kasační stížnosti (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 5. 2015 sp. zn. II. ÚS 808/13, nebo usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 3. 2011 č. j. 1 As 79/2009-165, a dále jeho usnesení ze dne 24. 10. 2012 č. j. 6 As 35/2012-42).

23. Stěžovatel byl v dané věci správními orgány sankcionován za správní delikt – diskriminační jednání, jehož se měl dopustit ve vztahu k více určitým obecně vymezeným skupinám osob. Podal žalobu, v níž vymezil více žalobních námitek; vytýkal neurčitost vymezení místa spáchání deliktu a dále brojil skutkovými i právními námitkami proti závěrům o diskriminaci jednotlivých skupin osob. Městský soud se

žalobními námitkami nezabýval, neboť rozhodnutí vedlejší účastnice zrušil pro nepřezkoumatelnost. Nejvyšší správní soud k následné kasační stížnosti vedlejší účastnice dospěl naopak k závěru o přezkoumatelnosti rozhodnutí vedlejší účastnice. Současně (však) předeštel své vlastní závěry k otázce diskriminace některých ze skupin osob, za jejichž diskriminaci byl stěžovatel postižen správními orgány, neboť tím, jak uvedl, reagoval na kasační námitky vedlejší účastnice; současně výslovně konstatoval, jakými otázkami (vyplývajícími ze žalobních námitek stěžovatele) se nezabýval a zabývat ani nemohl s ohledem na vázanost ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. Poté vydal městský soud v pořadí druhý rozsudek, ve kterém k části otázek, které řešil již Nejvyšší správní soud v kasačním rozsudku, odkázal na jeho závěry, poté se sám znovu vyjádřil zamítavě k námitce neurčitosti označení místa deliktu, k žalobní námitce o vysílání na obrazovkách v provozovně se nevyjádřil, a k žalobním námitkám směřujícím proti závěru správních orgánů o diskriminaci osob ve věku 15-18 let zaujal skutkové a právní závěry, přičemž v právních závěrech odkázal na závěry Nejvyššího správního soudu v kasačním rozsudku. Stěžovatel podal ústavní stížnost, ve které, mimo jiné, brojí proti závěru městského soudu o diskriminaci osob ve věku 15-18 let.

24. Dle Ústavního soudu tedy není na místě předpokládat nepřipustnost kasační stížnosti dle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., a to s ohledem na podstatu a smysl tohoto ustanovení, které jsou dlouhodobě a konzistentně zastávány i praxí (judikaturou). Nejvyšší správní soud by naopak musel v dané věci připustit k přezkumu ty stěžovatelovy kasační námitky (kopírující ostatně žalobní body), které nebyly předmětem jeho předchozího kasačního rozsudku; mezi takové dříve kasačním soudem neřešené otázky patřila i problematika diskriminace skupiny osob ve věku 15-18 let.

25. Na tom nemůže nic změnit ani skutečnost, že městský soud poté, kdy zaujal ohledně tohoto žalobního bodu určité skutkové závěry o vlastním obsahu a smyslu nápisu, ve svých právních závěrech o diskriminaci osob tohoto věku poukázal na část argumentace kasačního rozsudku Nejvyššího správního soudu, která se (však) týkala jiné specifikované skupiny osob. Právní názor kasačního soudu vyslovený ve vztahu k této jiné skupině osob totiž nelze považovat za závazný a neměnný i pro osoby ve věku 15-18 let, a to proto, že stěžovatel od počátku zpochybňuje, a to poukazem na samu „logiku“ a smysl nápisu a na reálnou praxi v provozovně, již samotný skutkový závěr o tom, že by se nápis na osoby tohoto věku mohl vůbec vztahovat. Lze tedy shrnout, že k tomuto žalobnímu bodu městský soud zaujal v napadeném rozsudku ze dne 17. 3. 2015 do té doby v řízení první konkrétní závěry; otázky nastolené tímto žalobním bodem nebyly předmětem předchozího kasačního rozsudku Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 5. 2011 č. j. 6 As 1/2011-139).

26. Stěžovateli by kasační soud také nemohl přičítat k tíži neuplatnění všech jeho námitek již v předchozím kasačním řízení, neboť to nebyl stěžovatel, kdo podal v pořadí první kasační stížnost; navíc stěžejní otázkou předchozího kasačního řízení byla otázka přezkoumatelnosti rozhodnutí správního orgánu, nikoliv kasační přezkum vlastních (skutkových a právních) závěrů městského soudu vypořádávajících žalobní námitky stěžovatele. Stěžovateli by nebylo možno přičítat k tíži ani to, že proti prvnímu rozhodnutí městského soudu nepodal sám kasační stížnost (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 5. 2015 sp. zn. II. ÚS 808/13, a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007 č. j. 1 Afs 57/2006-70 nebo ze dne 22. 9. 2011 č. j. 6 Ads 14/2011-241).

27. Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že kasační stížnost byla procesním prostředkem nápravy efektivním a přístupným pro stěžovatele; Ústavní soud není povolán k tomu, aby nahrazoval činnost soudu kasačního.

28. V dané věci však Ústavní soud nemohl přistoupit k odmítnutí ústavní stížnosti dle § 43 odst. 1 písm. e) zákona o Ústavním soudu, neboť nelze přehlédnout skutečnost, že se stěžovatel při podávání procesních prostředků ochrany jeho práv řídil nesprávným poučením městského soudu. Ústavní soud zjistil z napadeného rozsudku, že městský soud poučil stěžovatele o nepřípustnosti kasační stížnosti dle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. Jak bylo však vyloženo výše, takové poučení je rozporné se zákonem.

29. Podle § 36 odst. 1 s. ř. s. mají účastníci v řízení rovné postavení. Soud je povinen poskytnout jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu. Dle § 54 odst. 2 s. ř. s. musí rozsudek soudu mimo jiné obsahovat poučení o opravném prostředku. Opravnými prostředky jsou dle § 102 až 120 s. ř. s. kasační stížnost a návrh na obnovu řízení, které lze uplatnit v případech a za podmínek v těchto zákonných ustanoveních stanovených.

30. Ústavní soud již ve své předchozí judikatuře opakovaně uvedl, že poučovací povinnost soudů představuje jeden ze základních předpokladů práva na spravedlivý proces, zaručeného především v čl. 36 odst. 1 Listiny. Dle tohoto ustanovení má každý právo domáhat se zákonem stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Soudy představují orgány veřejné moci a obecný ústavní limit jejich činnosti proto tvoří zásada, že mohou činit pouze to, co stanoví zákon (čl. 2 odst. 2 Listiny, čl. 2 odst. 3 Ústavy České republiky). Jedním ze základních principů jejich činnosti je proto i její předvídatelnost, neboť je zřejmé, že účastníci řízení před soudy mají právo očekávat od soudů postup, který je vymezen zákonem a který vyplývá i z okolností konkrétního soudního řízení [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 5. 2002 sp. zn. I. ÚS 89/02 (N 60/26 SbNU 135)].

31. Stěžovateli nelze klást k tíži, pokud postupoval v dobré víře ve správnost a zákonnost poučení daného mu v aktu veřejné moci – rozsudku městského soudu, a nepodal nejdříve kasační stížnost, nýbrž rovnou stížnost ústavní. Nesprávným poučením městský soud odejmul stěžovateli přístup k Nejvyššímu správnímu soudu a porušil tak právo stěžovatele na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny [srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2011 sp. zn. I. ÚS 2912/10 (N 29/60 SbNU 371) a ze dne 15. 4. 2003 sp. zn. IV. ÚS 769/02 (N 57/30 SbNU 91)].

32. Z uvedených důvodů proto Ústavní soud stěžovatelově ústavní stížnosti vyhověl a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2015 č. j. 8 A 191/2014-74 zrušil podle § 82 odst. 1, odst. 2 písm. a) a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu.

33. Ústavní soud tak postupoval navzdory tomu, že nesprávnost poučení v rozsudku městského soudu nebyla stěžovatelem namítána, neboť Ústavní soud není vázán odůvodněním ústavní stížnosti a může jí vyhovět i z jiných důvodů [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 12. 1996 sp. zn. III. ÚS 232/96 (N 142/6 SbNU 545), nebo ze dne 11. 5. 2005 sp. zn. II. ÚS 487/03 (N 103/37 SbNU 383)].

34. Meritorními námitkami stěžovatele se již Ústavní soud pro nadbytečnost nezabýval.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 15. března 2016

Josef Fiala v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Gabriela Uhlířová